

Europejskie wzory w zakresie opracowywania Regionalnych e-Strategii

Arkadiusz Złotnicki

Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”

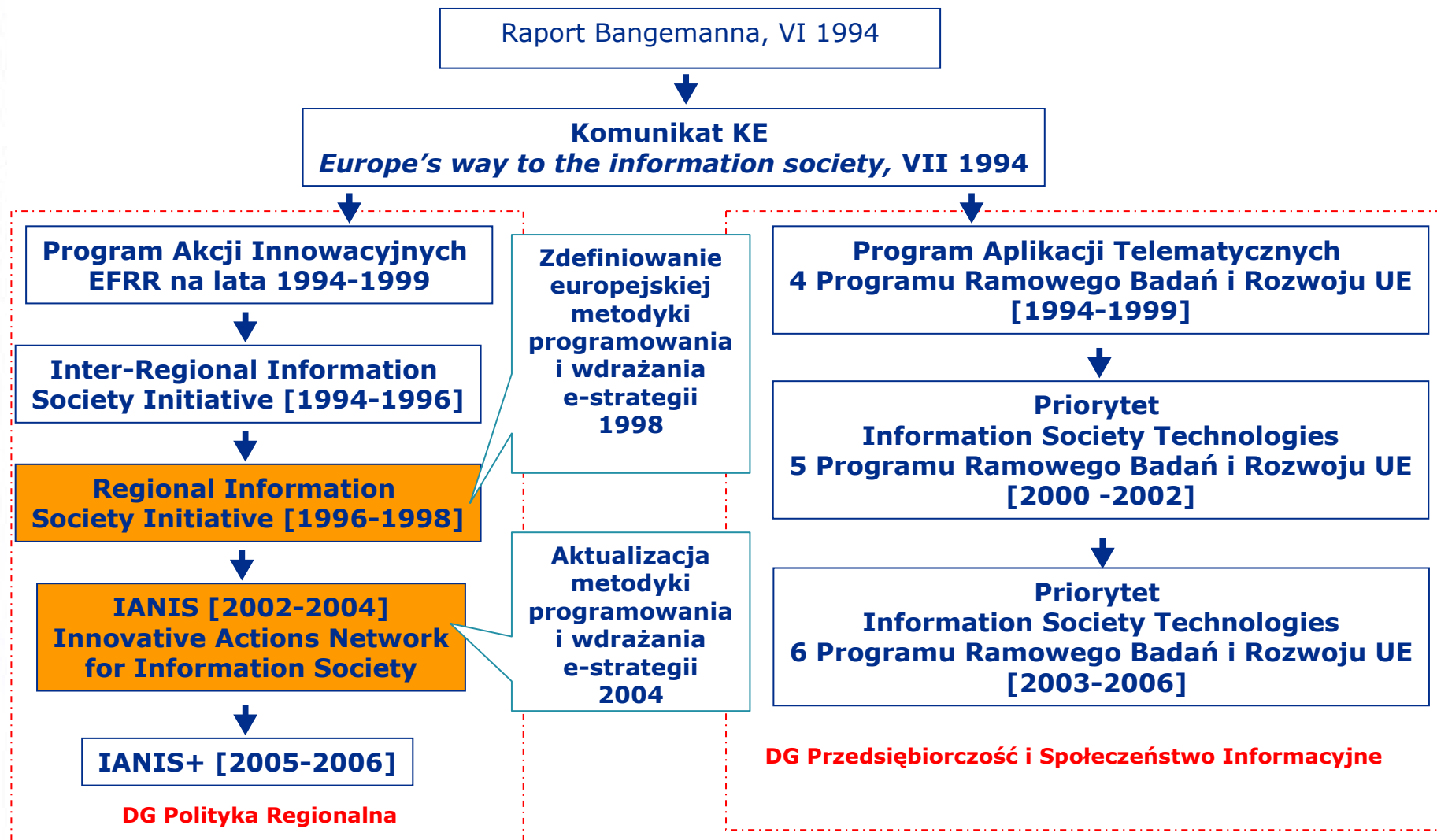
Motto

***Najtrudniejsza jest odpowiedź na pytanie:
jak skłonić szeroką gamę partnerów, rozproszonych w różnych
instytucjach regionu do zaangażowania się w działania na rzecz
rozwiązywania problemów, których dotąd nie uznawali za
szczególnie istotne, do włączenia w te prace instytucji – na ogół
nie powołanych do pełnienia roli liderów społeczeństwa
informacyjnego i posiadających ograniczone zasoby.***

Reszta, to łatwizna!

prof. Gareth Hughes
Sekretarz Generalny ERIS@

Europejskie kamienie milowe

Strategiczne podejście do rozwoju SI w regionach

Potrzebę strategicznego podejścia do rozwoju społeczeństwa informacyjnego na poziomie regionów zaakcentowano już w 1999 roku w dokumencie *Information society and regional development. ERDF interventions 2000/2006. Criteria for programme assessment* oraz w 2001 r. w *The regions and new economy, Guidelines for innovative actions under ERDF in 2000-2006*.

Dokument z 1999 r.:

- definiował kryteria wdrażania i oceny regionalnych projektów współfinansowanych w ramach polityki strukturalnej
- po raz pierwszy zaproponowano w nim odejście od bezpośredniego wsparcia rozwoju sieci telekomunikacyjnych [jako niemal w pełni podlegającym prawom wolnego rynku] na rzecz inwestowania w projekty społeczeństwa informacyjnego: tworzenie lokalnych aplikacji i zasobów treści oraz systemów ICT modernizujących pracę administracji publicznej
- formułował - także po raz pierwszy - postulat zakazu wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego [EFRR] projektów izolowanych, nie powiązanych ze strategiami i w nich nie zdefiniowanych.

Rozszerzenie UE - nowe wyzwania dla regionów europejskich

W 2003 r. Komisja Europejska opublikowała *Przewodnik w sprawie kryteriów i warunków wdrażania funduszy strukturalnych w ramach wsparcia komunikacji elektronicznej.*

Dokument ma fundamentalne znaczenie dla kreowania polityk rozwoju społeczeństwa informacyjnego w nowych krajach członkowskich, które do roku 2004 nie uczestniczyły aktywnie w europejskiej wymianie wiedzy i badaniach nad regionalnymi aspektami wpływu ICT na rozwój społeczno-gospodarczy.

Władze regionalne oraz inni beneficjenci projektów w działaniach na rzecz pozyskania wsparcia z ERDF kierować się winni zastępującymi zasadami:

- 1. zasadą spójności** proponowanego projektu z regionalną strategią e - Rozwoju
- 2. zasadą interwencji** w rozwój obszarów najslabiej rozwiniętych strukturalnie oraz zdefaworyzowanych w warunkach konkurencji rynkowej
- 3. zasadą neutralności** technologicznej i nieograniczania możliwości wyboru technologii
- 4. zasadą wolności** dostępu do produktów projektu [infrastruktury, usług, świadczeń] przez wszystkich operatorów teleinformatycznych i usługodawców.

Przewodnik przesuwają środek ciężkości wsparcia ERDF z inwestycji infrastrukturalnych [szczególnie w sektorze teleinformatycznym] na rozwój zawartości [treści] oraz wykorzystanie ICT dla modernizacji sektora publicznego, stymulowanie zapotrzebowania na ICT w sektorze prywatnym i podnoszenie umiejętności związanych z posługiwaniem się technologiami cyfrowymi. Nowym, silnie zaznaczonym obszarem wsparcia towarzyszyć mają uaktualnione, wywiedzione z praktyki oraz obowiązujących ram regulacyjnych reguły ewaluacji i określania przydatności projektów dla wdrażania polityki strukturalnej w aspekcie społeczeństwa informacyjnego.

Rozwój SI stał się impulsem do definiowania rozwoju regionalnego w nowy sposób

1997-
2000

RISI II
Regionalna Inicjatywa
na Rzecz Rozwoju SI

Kontynuacja prac projektu RISI I i II, polegająca na dofinansowaniu implementacji regionalnych planów działań.

1996-
1998

RISI
Regionalna Inicjatywa
na Rzecz Rozwoju SI

Na program RISI składały się prace nad opracowaniem strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w 22 regionach Europy Zachodniej uczestniczących w przedsięwzięciu oraz warsztaty metodyczne dla specjalistów i decydentów regionalnych. RISI zaowocowało także stworzeniem „Przewodnika rozwijania regionalnych inicjatyw dla społeczeństwa informacyjnego”, po raz pierwszy opublikowanego w 1998r.

Kluczowym osiągnięciem programu RISI było wypracowanie i upowszechnienie – po raz pierwszy w Europie – metodyki tworzenia i wdrażania regionalnych strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Przyjęcie wspólnej metodyki tworzenia i wdrażania strategii pozwoliło na kontynuację programu RISI w ramach paralelnego projektu RISI II – tym razem koncentrującego się na inwestycjach, w trakcie którego zrealizowano ponad dwadzieścia projektów międzyregionalnych.

1994

IRISI
Inter-Regionalna Inicjatywa
na Rzecz Rozwoju SI

Sieć 6 regionów „słabo rozwiniętych”, której celem było promowanie współpracy międzyregionalnej, kreowanie partnerstw dla innowacji, podnoszenie świadomości partnerów i wymiana doświadczeń w zakresie tworzenia planów operacyjnych rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionach, silnie powiązanych ze ich generalnymi strategiami rozwoju.

↑
Raport
Bangemanna

↑
Action plan. Europe's way
to the information society

↑
Program Akcji Innowacyjnych
na lata 1994-1999

↑
Program Aplikacji Telematycznych
4 Programu Ramowego Badań i Rozwoju UE

Metodyka RISI [1]

1. **wstępna inwentaryzacja** [audyt] istniejącej i planowanej do realizacji infrastruktury społeczeństwa informacyjnego: teleinformatycznej, aplikacji użytkowych oraz systemów usług świadczonych drogą elektroniczną
2. **benchmarking regionu** – wypozycjonowanie regionu wśród regionów konkurencyjnych i porównanie go z innymi, co stanowi punkt wyjścia do debaty publicznej nad stanem i celami rozwoju społeczeństwa informacyjnego
3. **kampania informacyjno-promocyjna** zorganizowana w celu podniesienia świadomości potencjalnych partnerów debaty publicznej w regionie
4. **przygotowanie *options paper*** – dokumentu opisującego potencjalne scenariusze przyszłego rozwoju regionu z uwzględnieniem wyzwań gospodarki opartej na wiedzy; dokument taki pozwala także na zdefiniowanie barier rozwojowych i szczegółową charakterystykę stanu obecnego – punktu wyjścia
5. **wsparcie dla sieci i partnerstw** stworzonych w odpowiedzi na wyzwania i potrzeby regionu, w celu zwiększenia udziału w publicznej debacie i zainteresowania problemami e – Rozwoju
6. **opracowanie strategii i planu działania** w oparciu o regionalny konsensus wobec priorytetów i wynikającej z przeprowadzonej debaty publicznej
7. **przeprowadzenie negocjacji z władzami regionalnymi** w celu zintegrowania planu działania w zakresie e - Rozwoju i priorytetów strategii z szerszym Regionalnym Programem Rozwoju [RPO] i – jeśli zachodzi taka potrzeba – wprowadzenia modyfikacji i zmian w RPO wynikających z debaty publicznej na temat społeczeństwa informacyjnego
8. **zapewnienie odpowiednich środków** na sfinansowanie projektów [aplikacje, usługi, infrastruktura]
9. **rozpoczęcie realizacji projektów** wyselekcjonowanych w oparciu o zdefiniowane kryteria wyboru
10. rozwój i wdrożenie odpowiadających potrzebom władz regionu **narzędzi monitorowania i ewaluacji projektów**

Metodyka RISI [2]

Metodyka RISI wyróżnia **dwie fazy realizacji prac nad e-strategiami**

Fazę dywergencji

w której prowadzone są dyskusje, działania badawcze, kreowane są podstawowe idee, gromadzone niezbędne dane

- 1 etap przygotowania warunków dla stworzenia dokumentu
- 2 etap „strategii w budowie”

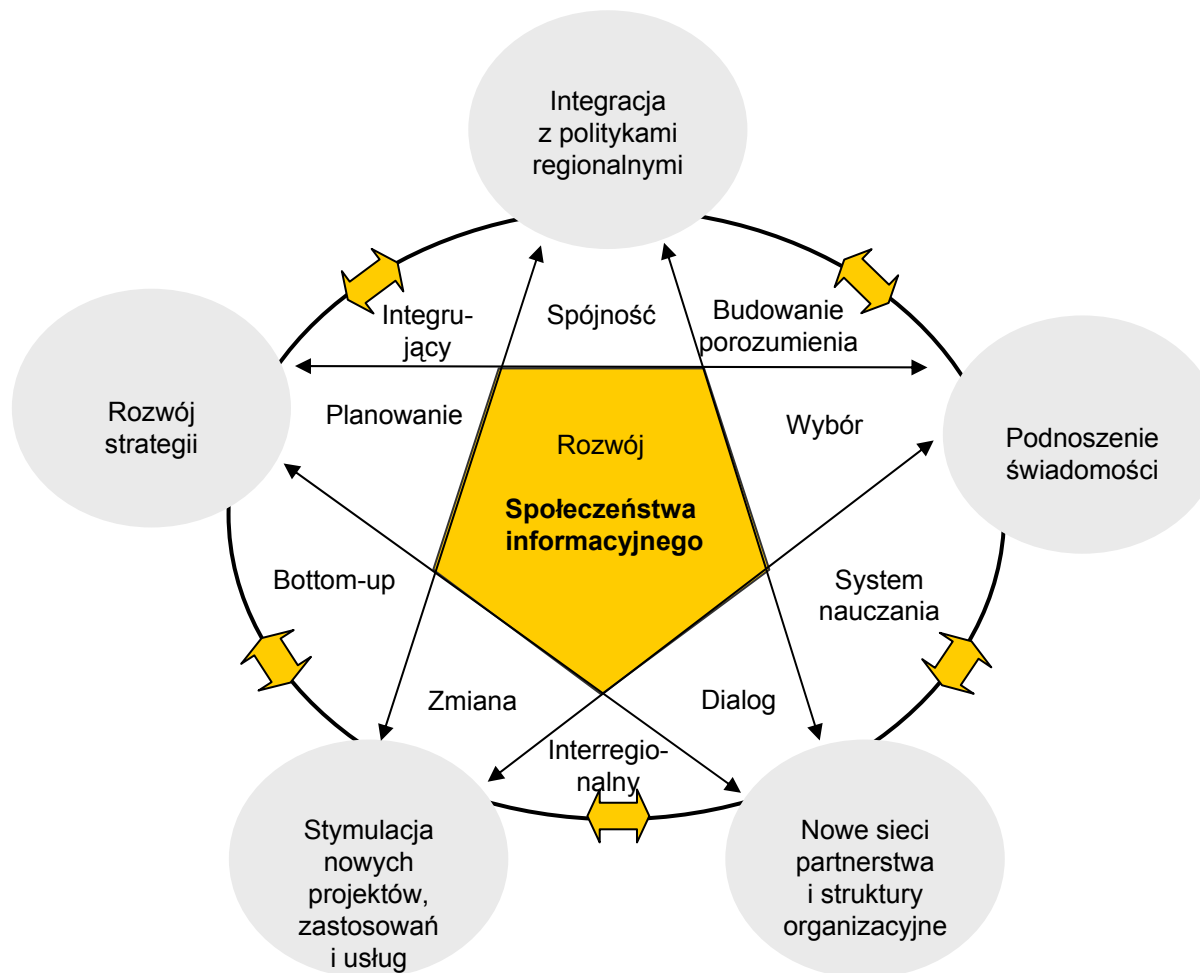
Fazę konwergencji

w ramach której dokonywana jest szczegółowa analiza danych i ustaleń badawczych w celu dokonania zobiektywizowanych wyborów oraz koncentracji na głównych ideach

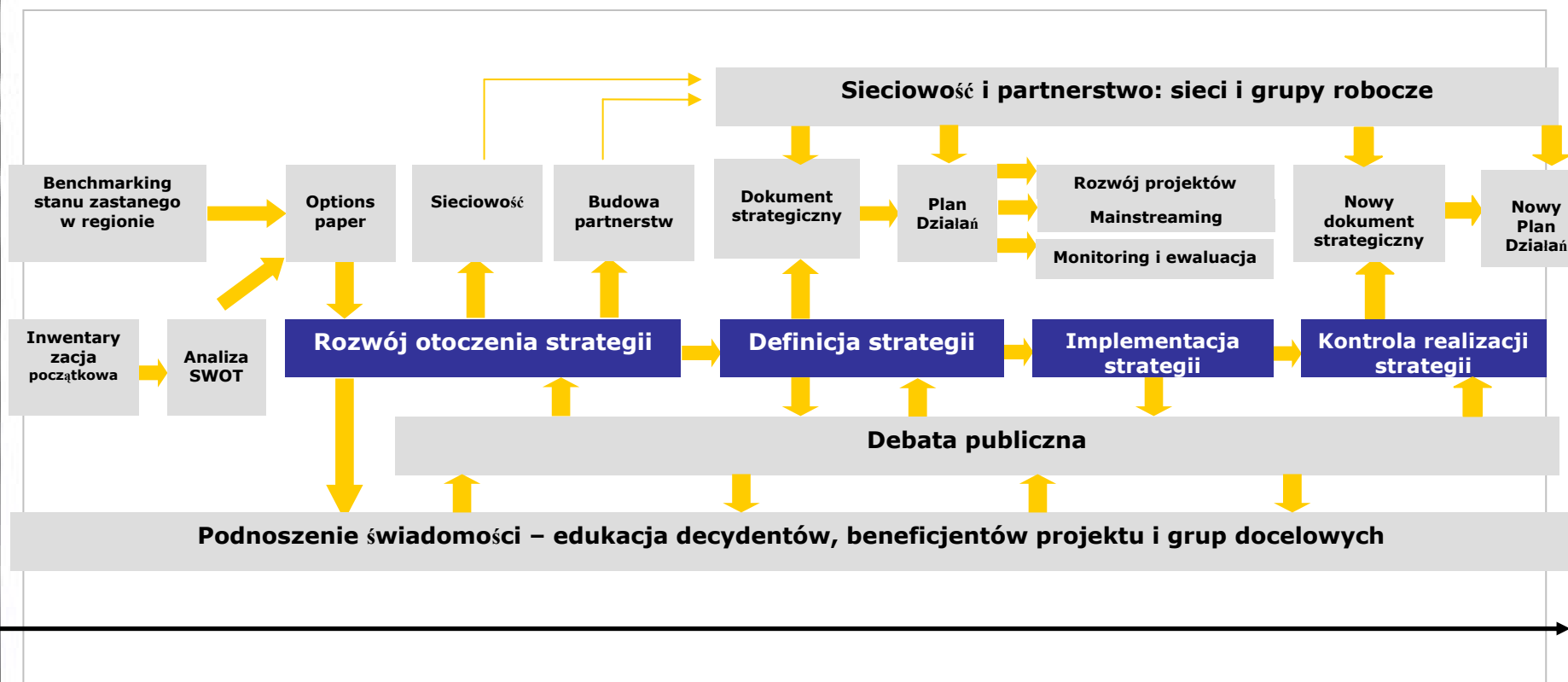
- 1 etap definiowania dokumentu
- 2 etap budowania porozumienia wokół jego założeń
- 3 etap tworzenia sieci i partnerstw dla skutecznego wdrażania strategii
- 4 etap osadzania przedsięwzięć strategii w otoczeniu finansowym
- 5 etap implementacji strategii poprzez realizację projektów

Programowanie i wdrażanie strategii – proces ciągły

Źródło: *A guide to developing regional information society initiatives* , 2004

Tworzenie strategii to nie jest prosty proces....

Źródło: *A guide to developing regional information society initiatives*, 2004

Co jeszcze zostało nam po RISI, IANIS...?

Owoce projektu jest m. in zbiór podręczników [*guides*] w zakresie polityk regionalnych:

- *Podręcznik w zakresie Regionalnych Programach Akcji Innowacyjnych*
- *Przewodnik po Regionalnych Aplikacjach e -Zdrowia [eHealth Applications]*
- *Przewodnik w zakresie Ewaluacji Programów*
- *Podręcznik Studiów Wykonalności*
- *Podręcznik Regionalnych Inicjatyw na rzecz Społeczeństwa Informacyjnego*
- *Podręcznik Regionalnych Inicjatyw Szerokopasmowych drogą satelitarną*
- *Podręcznik Regionalnych Inicjatyw na rzecz Rozwoju Sieci Szerokopasmowych*

Stowarzyszenie podejmie prace nad przetłumaczeniem tych dokumentów

Tylko tyle?

Dużo więcej

Filozofia podejścia do planowania strategicznego, która uwzględnia, że:

1/4 wzrostu PKB w Europie

**40 procent wzrostu
produktywności pracy**

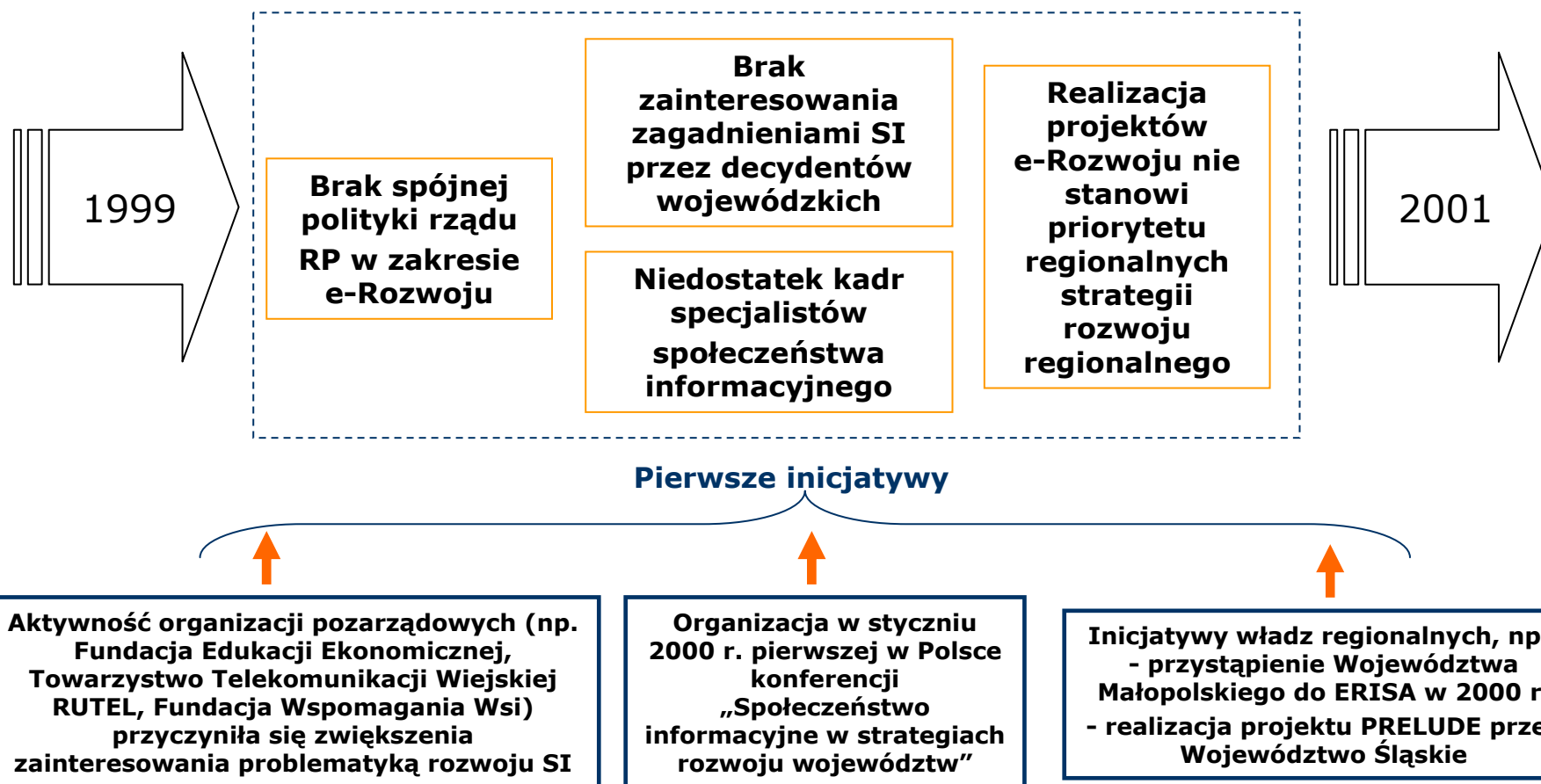
to wyniki inwestycji w ICT

Zatem e-Strategia regionalna musi być dokumentem operującym konceptem e-Rozwoju (informatyzacja to termin anachroniczny i nieadekwatny, słowo nieobecne w językach Europy) – w którym mówi się o kreowaniu wzrostu PKB za pomocą inwestycji w ICT i o tworzeniu warunków i wspieraniu nowoczesnego (także dzięki ICT) systemu edukacji niezbędnego w regionalnej gospodarce opartej na wiedzy. W którym mówi się o wspieraniu za pomocą ICT życiowych szans i zawodowych szans mieszkańców.

Wróćmy zatem do Polski

Droga polskich regionów do e-Rozwoju (2000-2005)

W tym samym czasie, gdy w krajach członkowskich Unii Europejskiej przesądzano o wielomiliardowych inwestycjach w projekty wspierające e-Rozwój oraz definiowano prawne i organizacyjne podstawy strategicznego planowania i zarządzania społeczeństwem informacyjnym, w Polsce praktycznie nie dokonano nawet podstawowego transferu wiedzy z krajów UE do administracji i innych instytucji sektora publicznego, istotnych z punktu widzenia e-Rozwoju.

Czy możemy zatem w Polsce myśleć o regionalnej e-strategii w ten sposób?...

e-Strategia nie ma służyć informatyzacji wybranych struktur regionu, lecz uruchamiać i wspierać wybrane procesy rozwojowe w województwie

Filary e-strategii

- ➔ transfer wiedzy do grup społecznych kreujących wzrost PKB
- ➔ zrównoważony rozwój terytorium, zapobieganiu wykluczeniu społecznemu
- ➔ wykorzystanie technologii informacji i komunikacji jako „środowiska” modernizacji i przyśpieszenia procesów rozwojowych

Innowacyjność e-strategii

- ➔ zdefiniowanie modernizacyjnych celów społeczno-gospodarczych
- ➔ koncentracja na beneficjentach końcowych i obszarach niezbędnej interwencji
- ➔ sieciowość i partnerstwa regionalne i oraz subregionalne.
- ➔ zapewnienie wewnętrznych mechanizmów zarządzania zmianą w zakresie e - Rozwoju województwa
- ➔ implementacja europejskiej metodyki w polskich warunkach

A tak?

Założenia wstępne:

1. nie myślimy **wprost** o informatyzacji instytucji ani terytorium – definiujemy **silne impulsy rozwojowe** w domenach wymagających modernizacji [domeny interwencji]
2. definiujemy **domeny wymagające interwencji** [np. na podstawie RPO na lata 2007-2013 i aktualizacji strategii regionalnej]
3. dyskutujemy o **projektach (sub)regionalnych [domenowych]** – nie o projektach lokalnych zaspokajających potrzeby wybrańców – nie tworzymy „wysp doskonałości”
4. budujemy **„grupy wspólnego interesu”** – sieci złożone z partnerów, którzy są lub winni być zainteresowani realizacją danego projektu
5. kreujemy różne typy przedsięwzięć, jakie może zdefiniować e – strategia:
 - projekty **pilotażowe** i „demonstracje” możliwości
 - eksperymenty – **laboratorium** społeczeństwa informacyjnego
 - kilka strategicznych projektów regionalnych [„**okręty flagowe**” strategii]
 - projekt typu „**big bang**” – który poprzez wytworzenie wielkiej masy krytycznej silnie wpłynie na rozwój i uzyska mocne strategiczne wsparcie
 - **programy interwencji** w domenach o szczególnie istotnym znaczeniu dla rozwoju regionu [domenach interwencji]: projekty będą tam wyłaniane drogą konkursu ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski
 - **program wsparcia** dla zgłoszonych „oddolnie” przez partnerów projektów dotyczących „niszowych” tematów o niewielkiej skali interwencji, lecz dużym znaczeniu dla rozwoju
 - projekt[y] zapewniające **skuteczne zarządzanie** wdrożeniem e-strategii, jej monitoringiem i aktualizacją

A może jednak musimy myśleć tak ? – i nic się z tym nie da zrobić

Strategia

Resortowa

wystarczy dodać „e” – ni„e” wystarczy?

Pokazowa

my też mamy e-Strategię

Łatwa

włożyć, zrobić, wyjąć, odejść

Pisana pod pieniądze

zróbmy coś, na co nam dadzą pieniądze

Niepowiązana z

diagnozą sytuacji

realnymi potrzebami

celami i obszarami strategicznymi rozwoju regionu

E-papierowa

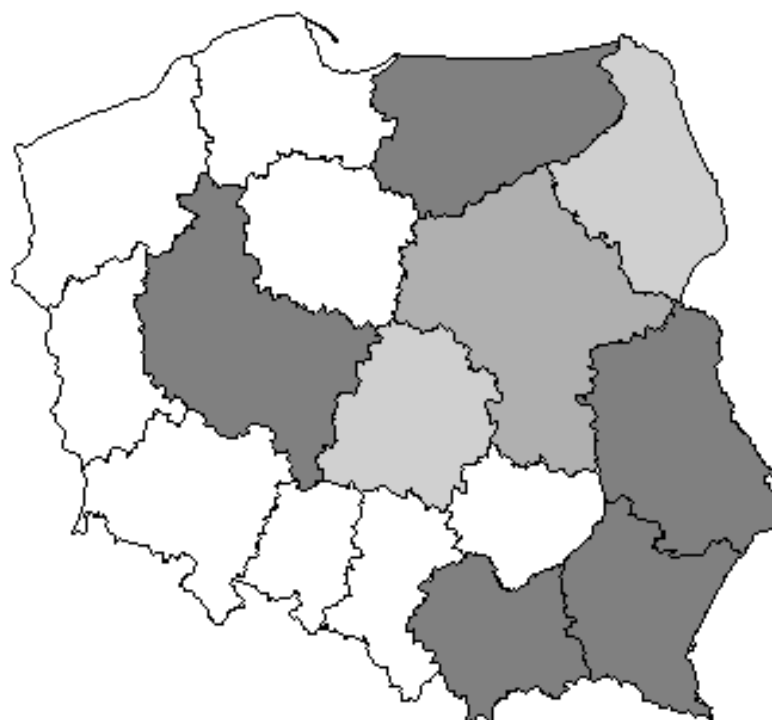

kolejny papierowy, bezużyteczny kwit

wszystko zostanie na papierze

I na koniec zobaczymy, gdzie mamy e-Strategie

Strategie Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
[Informatyzacji]

■ opracowane strategie	(5)
■ strategie w opracowaniu	(1)
■ przygotowanie do opracowania	(2)
□ nie ma strategii	(8)

Przyjęta Strategia

▪ lubelskie, małopolskie,
podkarpackie,
wielkopolskie, warmińsko-
mazurskie

Strategia w opracowaniu

▪ mazowieckie,
zachodniopomorskie

Przygotowania do realizacji

▪ łódzkie, podlaskie

DYSKUSJA

Czy istnieje w Polsce kultura tworzenia i wdrażania regionalnych programów e-Rozwoju?

- 1. Czego oczekujemy po e-Strategii? Do czego jest nam ona potrzebna?**

- 2. Jaka powinna być, aby nie stać się kolejnym bezużytecznym kwitem?**
- 3. Dlaczego potrzebujemy strategii rozwoju SI – czy nie wystarczą zapisy w Strategii Rozwoju Regionalnego?**

- 4. Kto ma zarządzać procesem realizacji e-Strategii i programowaniem e-Rozwoju regionalnego? Czy urzędy marszałkowskie mogą efektywnie zarządzać tym procesem?**

Jak zarządzać wdrażaniem e-Strategii?

Region [kraj]	Charakterystyka regionu (liczba mieszkańców regionu, stolica z liczbą mieszkańców)	Całkowita kwota przeznaczona na program	Środki UE
Styria [Austria] Objective 1 programme – The information society	1,2 mln mieszkańców, Graz 250 tys	277,461	84,125
Nadrenia – Palatynat [Niemcy] Objective 2 Programme – Promoting technological development, technology transfer and the development of the information society	4,0 mln mieszkańców Moguncja, 190 tys	98,86	38,23
Andaluzja [Hiszpania] Objective 1 Programme – Knowledge society (innovation, R&D, the information society)	7,4 mln mieszkańców, Sewilla 1,7 mln	342,441	256,831
Walencja [Hiszpania] Objective 1 Programme – Knowledge society (innovation, R&D, the information society)	4,3 mln mieszkańców, Walencja 2,3 mln	356,805	249,763
Województwo Mazowieckie [2004-2006] ZPORR – “Infrastruktura Społeczeństwa Informacyjnego”	5,1 mln mieszkańców, Warszawa 1,7 mln	8,030	6,022